

ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

Ο ερχομός του Νοεμβρίου, με θερμοκρασίες, μάλιστα, αρκετά χαμηλές, σημαίνει το πέρασμα από το Φθινόπωρο στο Χειμώνα. Η εποχή αυτή συνδέεται με τη συνέχιση και ολοκλήρωση της σποράς των ευλογημένων καρπών, τις μετακινήσεις ανθρώπων και κοπαδιών από τις ορεινές στις πεδινές περιοχές, τις ετοιμασίες για το λιομάζωμα, την επιστροφή κτηνοτρόφων, ναυτικών κ.ά. στα χωριά τους. Καθώς οι νύχτες μακραίνουν ολοένα και περισσότερο, κάθε βράδυ συνάζονταν στα σπίτια κόσμος πολύς, για τις «αποσπερίδες», όπου «έδιναν κι έπαιρναν»: αστεία, λογοπαίγνια, παροιμίες, τραγούδια και χοροί, συναισθήματα και αισθήματα. Δεσμοί δημιουργούνταν, ήθη και έθιμα αιώνων συνεχίζονταν. Μικροί και μεγάλοι ψυχαγωγούνταν αληθινά και καλλιεργούνταν βαθύτερες ανθρώπινες σχέσεις.

Καθώς η Εκκλησία μας γιορτάζει τη Σύναξη των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ κι όλων των αοράτων δυνάμεων, είναι επίκαιρο να επιχειρήσουμε μια προσέγγιση στον κόσμο τους. Μια, όχι και τόσο εύκολη, υπόθεση. Πιστεύω, όμως, ότι επιβάλλεται, ελπίζοντας να μπορέσουμε να σχηματίσουμε μια πληρέστερη γνώση μιας πραγματικότητας, που, ενώ είναι τόσο κοντινή με όλους μας και αξιοθαύμαστη, συγχρόνως, όμως, μυστηριώδης, άγνωστη σε πολλούς, ίσως, μάλιστα, και επικίνδυνη, ιδιαίτερα για τα παιδιά και τους νέους.

Τι είναι, λοιπόν, οι άγγελοι; Πότε και γιατί δημιουργήθηκαν; Ποια είναι η αποστολή τους; Ποιες οι σχέσεις τους με τους ανθρώπους;

Ας ξεκινήσουμε από το **Σύμβολο της Πίστεως**, στο πρώτο άρθρο του οποίου ομολογούμε την πίστη μας σ' ένα Θεό, **«ποιητήν ουρανού και γης, ορατών τε πάντων και αοράτων»**. Η αγία μας Εκκλησία, ως Θεοϊδρυτος οργανισμός, υπάρχει, ακριβώς, για να ενώνει τον ορατό με τον αόρατο κόσμο. Να μεταμορφώνει διαρκώς, τον υλικό, φθαρτό και πρόσκαιρο και να τον οδηγεί προς τον άυλο, προς το Αιώνιο και Πνευματικό «Σύμπαν».

Όλοι οι ευσεβείς χριστιανοί, λίγο πολύ, ξέρουν πόσο σημαντικό ρόλο έχουν διαδραματίσει, ανέκαθεν, οι άγγελοι στη ζωή της Εκκλησίας, καθώς οι σελίδες της Αγίας Γραφής είναι γεμάτες από συγκλονιστικές διηγήσεις με εμφανίσεις των αγγέλων και διαποτισμένα από την παρουσία τους, τα κείμενα της Λατρείας και ο ανεκτίμητος ζωγραφικός και υμνολογικός πλούτος.

Οι άγγελοι, σύμφωνα με την ορθόδοξη Εκκλησία, είναι **αόρατα, ασώματα, αεικίνητα, αυτεξούσια, κτιστά όντα, κατά Χάρη του Θεού αθάνατα**, που, τον αριθμό και την ουσία τους, μονάχα Εκείνος γνωρίζει. Δημιουργήθηκαν από το Θεό, για να μετέχουν στη μακαριότητά Του. Ο απόστολος Παύλος, που, καθώς γνωρίζουμε, «ανέβηκε έως τρίτου ουρανού»

και είχε απεριγράπτες θείες αποκαλύψεις, λέει ότι οι άγγελοι είναι **«λειτουργικά πνεύματα εις διακονίαν αποστελλόμενα δια τους μέλλοντας κληρονομείν σωτηρίαν»** (Εβρ.1,4).Για το χρόνο δημιουργίας τους δε γνωρίζουμε παρά μόνο την εξής πληροφορία του ίδιου του Κυρίου: **«Όταν έγιναν τα άστρα, με ύμνησαν με μεγάλη φωνή όλοι οι άγγελοί μου»** (Ιώβ 38,6-7). Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι, πριν γίνει ο ορατός, δημιουργήθηκε ο κόσμος των αγγέλων.

Ας προσέξουμε με πόσην απλότητα μιλάει για τους αγγέλους και πόσο μας διαφωτίζει ο, εκ των τιμωμένων, ιδιαίτέρως, στην Ενορία μας, Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός στις Διδαχές του.

«Παρακινούμενος ο Κύριος από την ευσπλαχνίαν Του έκαμε πρώτον δέκα τάγματα Αγγέλους. Οι Άγγελοι είναι πνεύματα πύρινα, άυλα, καθώς είναι η ψυχή μας. Το κάθε τάγμα είναι ως τα άστρα του ουρανού...το πρώτον τάγμα από τους Αγγέλους οπού προείπομεν, έπεσεν εις υπερηφάνειαν και εξήτησε να δοξασθή ίσα με τον Θεόν. Από εκεί οπού ήτο άγγελος φωτεινός και λαμπρότατος, έγινε διάβολος σκοτεινότητας, και πολέμιος των ανθρώπων- και έχει να καίεται πάντοτε εις την κόλασιν. Και όταν ακούομεν διάβολον, αυτός είναι οπού ήτο πρώτος άγγελος- αυτός είναι οπού παρακινεί τους ανθρώπους να υπερηφανεύονται, να φονεύουν, να κλέπτουν...

Ωσάν εξέπεσε το πρώτον τάγμα από την αγγελικήν δόξαν και έγιναν δαίμονες, τα άλλα εννέα τάγματα εταπεινώθησαν και έπεσον και προσεκύνησαν την Παναγίαν Τριάδα και εστάθησαν εις τον τόπον των να χαίρονται πάντοτε».

Ξεφυλλίζοντας την Αγία Γραφή, τους Βίους των Αγίων και τα κείμενα των Πατέρων της Εκκλησίας μας, εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κανείς, ότι το **έργο των αγίων αγγέλων** είναι, να δοξολογούν ακατάπαυστα τον Τριαδικό Θεό, να μεταφέρουν τα μηνύματά Του, να τον διακονούν και να βοηθούν τους ανθρώπους.

«Ο Κύριος θα δώσει εντολή στους αγγέλους Του για σένα, να σε διαφυλάξουν σ' όλες τις ενέργειές σου», λέει ο Ψαλμωδός (Ψαλμ.90,11). Και ο Κύριος, όταν έλεγε πως δεν πρέπει οι μεγάλοι να περιφρονούν τα μικρά αδέρφια Του, τα παιδιά, μας διαβεβαίωσε ότι, **«οι άγγελοί τους στους ουρανούς βλέπουν πάντοτε το πρόσωπο του Πατέρα μου, που είναι στους ουρανούς»** (Ματθ.18,10). Μοιάζοντας κατά το πνευματικό μέρος της υποστάσεώς μας με κείνους , αποτελούμε, μαζί τους και με όλους τους αγίους, μία οικογένεια: τη θεανθρώπινη κοινωνία, το Σώμα του Χριστού. Σύμφωνα με τη διδασκαλία της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου και των αγίων Πατέρων, τιμούμε τους αγγέλους και επικαλούμαστε τη βοήθειά τους, λατρεύοντας, ως γνωστό, μόνο τον Ένα και Τριαδικό Θεό. Κι εκείνοι, ως φίλοι μας αληθινοί, φύλακες άορατοι, ακοίμητοι φρουροί μας, μας αγαπούν και

μας προστατεύουν από κάθε κακό, μα, προπαντός, από τις επιθέσεις και τις παγίδες του Διαβόλου. Αυτή η πραγματικότητα επιβεβαιώνεται από τις αμέτρητες επεμβάσεις των αγγέλων στη ζωή των αγωνιζομένων εναντίον του Κακού χριστιανών, όπου κι αν βρίσκονται. Στις πόλεις ή στα χωριά, στις θάλασσες ή τις ερήμους.

Ο Παντελής Πάσχος, γράφει:

«Οι άγγελοι είναι οι σύντροφοί μας στην αγιότητα, όπως οι δαίμονες στην αμαρτωλότητα...Κλαίνε για τις αμαρτίες και την έπαρσή μας...Εκείνο που μας κάνει να πλησιάζομε περισσότερο προς τους αγγέλους είναι η σωφροσύνη, η προσευχή και η ψαλμωδία. Γι' αυτό κι όταν ψάλλουμε ή προσευχόμαστε με καθαρή καρδιά, αισθανόμαστε μια κατανυκτική γαλήνη να σκεπάζει την ψυχή μας. Εκείνη την ώρα-αν η διάθεσή μας είναι γνήσια για να μας φωτίσει ο Θεός και να μας φυλάγει στο δρόμο Του, κι αν η απόφασή μας είναι σταθερή- ο άγγελός μας θα χαίρεται...Οι άγγελοι μας φέρνουν στην Εκκλησία. Οι δαίμονες μας απομακρύνουν. Κανείς δεν μπορεί να μας περιγράψει πόσες αλλαγές γίνονται μέσα στην ψυχή μας, όταν ακούμε τον Εσπερινό, τη Θεία Λειτουργία, ή άλλες ακολουθίες της Εκκλησίας μας. Μόνον οι άγγελοι βλέπουν τις αλλοιώσεις μας και χαίρονται, ενώ οι δαίμονες καταισχύνονται κι απομακρύνονται. Οι άγγελοι, με τη χάρη που έχουν λάβει από το Θεό, θα σε φυλάξουν την ώρα του θανάτου, και, περνώντας σε άφθορο απ' τη μεγάλη δοκιμασία του θανάτου, θα σε βοηθήσουν ν' αποκτήσεις την τελειότητα, μαζί με την ψυχική σωτηρία σου» («ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ»,σελ. 475-479).

Πώς να μη θαυμάσομε, φίλοι μου, την αγάπη του Θεού! Όμως, πόσοι άνθρωποι αποδέχονται την ύψιστη τιμή; Πολλοί, αντί να δεχτούν το θέλημά Του, προτιμούν την «αυτοσωτηρία» τους, ή, ακόμα χειρότερα, καταφεύγουν σε άλλες, πολύ επικίνδυνες «λύσεις». Κι ενώ η Εκκλησία μας δείχνει το σωστό και φωτεινό δρόμο, δυστυχώς, και βαπτισμένοι χριστιανοί, τον απορρίπτουν. Βυθισμένοι στην άγνοια, και υπό βάρος των πολλών προβλημάτων και του άγχους, γίνονται θύματα ατόμων και κινήσεων σκοτεινών, αποξενωμένων από την Ορθόδοξη Πίστη. Γιατί, έχουμε να κάνομε με μια, απίστευτης εκτάσεως, εξωπραγματική και αντιχριστιανική «αγγελολογία», που προωθείται με «σεμινάρια», από τα μέσα ενημερώσεως και από το Διαδίκτυο, με τρόπους και πρακτικές του Αποκρυφισμού και της πανθεϊστικής προπαγάνδας της Νέας Εποχής. Στην ουσία, πρόκειται για ένα μοντέρνο, κερδοφόρο εωσφορισμό, που καλύπτεται με έννοιες και εικόνες «κλεμμένες» από το Χριστιανισμό, ή, άλλες θρησκείες, και γλυκανάλατες «αγαπολογίες». Κι αναρωτιόμαστε, από πού, άραγε, όλοι αυτοί οι αυτόκλητοι «δάσκαλοι» και «θεραπευτές» αντλούν το δικαίωμα να σφετερίζονται το ρόλο και την αποστολή της Εκκλησίας του Χριστού. Να διαστρέφουν τη διδασκαλία της,

πουλώντας, κυριολεκτικά, τα προϊόντα της αρρωστημένης φαντασίας τους σε ανυποψίαστους και απελπισμένους συνανθρώπους μας, οδηγώντας κι οδηγούμενοι στα μονοπάτια του πνευματικού θανάτου.

Στο σημείο αυτό, ας προσέξουμε τι λέει ένας από τους κορυφαίους Γέροντες της εποχής μας, ο μακαριστός Σωφρόνιος:

«Ο κόσμος της ανθρώπινης φαντασίας είναι κόσμος των φαντασμάτων της αλήθειας, κοινός σ' ανθρώπους και πεσμένους αγγέλους. Γι' αυτό πολλές φορές η φαντασία γίνεται αγωγός δαιμονικής ενέργειας.

Τόσο οι δαιμονικές εικόνες όσο κι αυτές που επινοεί ο ίδιος ο άνθρωπος μπορούν να επιδρούν στους ανθρώπους, μετασχηματίζοντάς τους ή μεταμορφώνοντας τους- πάντως, ένα είναι αναπόφευκτο: κάθε εικόνα, είτε δημιουργημένη από τον άνθρωπο, είτε εμπνευσμένη από τους δαίμονες, που γίνεται δεκτή από την ψυχή, διαστρέφει την πνευματική μορφή του ανθρώπου, του κτισμένου κατ' εικόνα και ομοίωση Θεού. Η φανταστική ενέργεια οδηγεί στην έσχατη εξέλιξή της σε αυτοθέωση του κτίσματος, δηλαδή, στην αναγνώριση θείας αρχής στην ίδια τη φύση του ανθρώπου...Ο Κύριος όμως απελευθερώνει από την εξουσία των παθών και της φαντασίας όσους μετανοούν, κι όποιος Χριστιανός απελευθερωθεί απ' αυτά, αψηφά τη δύναμη των φανταστικών εικόνων» (Ιερ. Βλάχου, «Ανατολικά», σελ. 371-372).

Στις καταστάσεις που βρισκόμαστε σήμερα, αλλά, και για την αντιμετώπιση πολυποίκιλων καθημερινών προβλημάτων, η αναζήτηση παλιών ελληνικών ηθών, συνηθειών και τρόπων ζωής, όσο περνά ο καιρός, θα προβάλλει ως ανάγκη επιβίωσης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης της εθνικής μας ταυτότητας. Αν, των Ελλήνων οι κοινότητες, με τους «κυκλοτερείς» χορούς, έχουν να μας πουν πολλά, οι γιορτές των αγίων και των αγγέλων μας δείχνουν τον αληθινό δρόμο προς τη έξοδο από τις δυσκολίες της ζωής, τη σωτηρία και τη θέωση. Μόνο, που πρέπει να αγωνιζόμαστε διαρκώς, πιστεύοντας στη βοήθειά τους.

Ο άγιος του Θεού Πατροκοσμάς, ας γίνει, ξανά σύμβουλός μας:

«Πρέπει και ημείς, αδελφοί μου...να είμεθα εύσπλαχνοι, να κάμνωμεν τους αδελφούς μας να ευφραίνωνται, και τότε να λέγωμεν τον Θεόν πατέρα...Ει δε και είμεθα άσπλαχνοι, σκληροκάρδιοι και κάμνωμεν τους αδελφούς μας να φαρμακεύονται και βάνομεν τον θάνατον εις την καρδίαν των, δεν πρέπει να λέγωμεν τον Θεόν μας πατέρα, αλλά τον διάβολον, διότι ο διάβολος θέλει τους αδελφούς μας να φαρμακεύονται, και όχι ο Θεός.

...Πρέπει και ημείς, αδελφοί μου, να στοχαζώμεθα τι κακόν πράγμα είναι η υπερηφάνεια-εκρήμνισε τον διάβολον από την αγγελικήν δόξαν και έχει να καίεται εις την κόλασιν πάντοτε- και πως η ταπείνωσις εβάσταξεν τους Αγγέλους εις τον ουρανόν να χαίρωνται πάντοτε εις εκείνην την δόξαν της Αγίας Τριάδος...Ο χριστιανός χρειάζεται δύο πτέρυγας δια να πετάξη και να υπάγη εις τον παράδεισον, την ταπείνωσιν και την αγάπην» (Διδαχές).

Θα τελειώσουμε, παρακαλώντας τους θεόσταλτους φίλους μας:

«Των πολέμων τας στάσεις, Ἄγγελοι, Ἀρχάγγελοι, θείαι Δυνάμεις Θεοῦ και της Εκκλησίας, τας αιρέσεις και πάντα τα σκάνδαλα, ταις υμῶν λύσατε, προς Θεόν αεί πρεσβείαις, και ημάς εν ειρήνη φρουρήσατε»

Νίκος Σιγανός-θεολόγος